

צו, שבת הגדול (453)

שבת הגדול

השבת שלפני פסח, נקראת כך על שם ה"נס הגדול" שנעשה לישראל במצרים. כפי שמובא במדרש, בעשור לחודש ניסן לקחו בני ישראל שה לבית אבות, לעיני המצרים, מבלי שיפגעו בהם, אף על פי שהשה היה עבודה זרה של מצרים. זה היה מעשה של אמונה, אומץ, והכרזה ברורה: אנו נגאלים, ואיננו יראים עוד. אבל אפשר לשאול, למה לקרוא לשבת הזו הגדול? הרי בכל השנה יש ניסים ויש ישועות. אולי הגדלות כאן איננה רק בגודל הנס, אלא בגדלות האדם. בני ישראל עדיין עבדים. הם עוד לא יצאו ממצרים. הם מוקפים בתרבות מצרית, בפחד, בשעבוד. ודווקא שם, בתוך החושך הם עושים צעד אמיץ של אמונה. הם קושרים את השה למיטה ארבעה ימים, מצהירים בגלוי שהם עומדים לשחוט את אלוהי מצרים. זו לא רק פעולה טכנית לקראת הקרבת קרבן פסח; זו הכרזה פנימית: אנו כבר בני חורין. וזו המשמעות העמוקה של שבת הגדול השבת שבה עם ישראל מגלה גדלות רוחנית. לא מחכים לנס, אלא עושים צעד ראשון. השבת הזו באה לפני ליל הסדר, לפני היציאה, ללמד אותנו שגאולה מתחילה מבפנים. לפני שהקב"ה מוציא את ישראל ממצרים, עם ישראל מוציא את מצרים מתוכו.

המלקט

צו

הוא העֲלָה על מוקְדָה על הַמִּזְבֵּחַ פֶּל הַלֵּילָה עֵד הַבִּקְרָא (ו.ב.)

"הוא העֲלָה", עולה זו שנאמרה לפני כן: "זאת תורת העולה", כלומר, שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, הריהו אמורה לגבי "פֶּל הַלֵּילָה", ליל הגלות שבו אין בית המקדש קיים, שאז מן ההכרח לקיים את מצות קרבן העולה על ידי לימוד פרשת העולה, "עֵד הַבִּקְרָא", עד אשר יחזור ויפציע השחר בשמי ישראל ובית המקדש יבנה מחדש, כי אז כבר יהא אפשר להקריב עולה למעשה. ספר "מענינה של תורה"

אֵש תָּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה (ו.ו.)

בתלמוד ירושלמי (יומא, פרק ד הלכה ו) נאמר על פסוק זה: "תָּמִיד" אף במסעות. כלומר, כשהתורה מדגישה "אֵש תָּמִיד תּוֹקֵד", הכוונה היא שהאש צריכה לדלוק גם בזמן שהמשכן נודד ונוסע ממקום למקום, ולא רק בזמן שהוא חונה במקומו. מה נפלא הרמז הטמון בדברי חז"ל אלו. כל אחד מאתנו מקדיש את מיטב זמנו ומרצו לתורה ותפילה ועבודת ה', תמידים כסדרם, שלוש תפילות בכל יום, קביעת עתים לתורה ושמירת כל המצוות. אמנם, כאשר מזדמן לנסוע למקום רחוק, או

אפילו קרוב, לפעמים חל ערעור בחוזק הבניין. התפילות נחטפות איך שהוא, בכשרות המאכלים כבר מוצאים היתרים שבדרך כלל לא מקילים ולא סומכים עליהם, וכל שכן לימוד התורה שאינו בתמידות ובאיכות והכמות הרגילה. על זה באה הדרשה, אש של התלהבות עבודת ה', תמיד תוקד על המזבח, ולא תכבה אף רגע. והדגשה מיוחדת אף במסעות"

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

וְכָלִי תָרַשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר (ו.כא)

מה ענין דין טהרת הכלים אצל תורת החטאת. אלא הקישה תורה את טהרת החטא לטהרת הכלים. "וְכָלִי תָרַשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר", שנינו: כלי חרס, שבירתם היא טהרתן (כלים ג, א). ונמשל עם הארץ לכלי חרס, שאף הוא אין לו תקנה כי אם שבירת לבו. לעומת זאת, דין תלמיד חכם כדין הנחושת אשר בו אמרה תורה "וּמַרְק וְשֻׁטָף בַּמַּיִם". תלמיד חכם די לו במריקה ושטיפה, מבית ומחוץ, כדי להיטהר. ובמה במים, ואין מים אלא תורה, שנאמר (ישעיה נה, א) "הוֹי כָל צִמָּא לְכוּ לַמַּיִם" (תעניות ז). אמנם יש לתמוה, כיצד הישוו דין תלמיד חכם לכלי נחושת והלא מצינו שנמשל תלמיד חכם לכלי זהב (חגיגה טו), ומה איפוא ענינו אצל נחושת. אכן, נמשל התלמיד חכם לכלי זהב וכלי פז, ומה כלים אלה יש להם תקנה אף ת"ח שחטא יש לו תקנה. ואולם כיון שחטא והלך בעצת יצרו הרע, הנחש, נמשל החוטא לנחושת. ועוד, נמשל הת"ח שחטא לנחושת, על שום שאין אדם חוטא אלא אם כן מצחו נחושא, וכמו ששנינו: כל אדם שיש לו עזות פנים סוף נכשל בעבירה. (תענית ז). רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם כלי יקר

וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לָהּ אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבָנָהּ. (ז.יא.יב)

אמרו במדרש הדא הוא דכתיב "זובח תודה יכבדני" יכבדני אין כתיב אלא יכבדני כבוד אחר כבוד. ביאר בספר "כתב סופר" אדם שהיה בסכנה וניצל, מודה לה' על הטוב שגמל אותו, כפי שאמרו רבותינו ארבעה צריכין להודות וכו', הודאתו של האדם היא רק על נס ההצלה, אבל באמת צריך שיודה לה' גם על הצרה שפקדה אותו, כי "כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד", וכל היסורים שעברו עליו היו לטובתו ולתועלתו, על מנת שישוב מדרכו הרעה, או כדי שיצמח לו מהם טובה לבסוף, כיוסף הצדיק שצרתו העלתהו לגדולה. ואמרו חז"ל: כשם שמברך על הטובה כך עליו לברך על הרעה. וכן אמר דוד המלך "אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפי", בכל עת תמיד, היינו, גם בעת צרה אברך את ה'

ביודעי שהכל לטובתי ולתועלת. וזה שאמר המדרש, "זוכה תודה יכבדני" כבוד אחר כבוד, להורות שיכבד יודה לה' בכפליים גם על הרעה וגם על הטובה.

ספר "אוצרות התורה"

אם על תודה יקריבנו (ז.יב)

מבואר ברש"י ששלמי תודה טעונות ארבעים חלות לחם ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, ידוע מה שכתב הנצי"ב שהסיבה שהתורה הגבילה את זמן אכילת ארבעים חלות ליום ולילה בלבד הוא כדי שיהיה חייב להזמין חבריו ורעיו לאכול ויספר להם ניסיו. הוסיף בזה הגאון רבי יוסף צבי דינר זצ"ל רב קהל עדת ישראל בלונדון הערה מופלאה: אדם שמכיר טובה להקב"ה על החסד שקיבל, איך ישלם לו על זה מיד, הוי אומר להתדבק מיד במידת חסדו של הקב"ה שגם הוא יעשה חסד עם אחרים ע"י שיהנה את כולם מלחמי התודה.

ספר "לחתך עליון"

והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (ז.יט)

שאלה גדולה שאל הרבי מקוצק, כזו המתאימה לפקחתו המרובה. מדוע כאשר טהור וטמא נוגעים זה בזה, הטמא מטמא את הטהור, ולא להיפך? הרי על פי אותו הגיון היה אפשר לומר שהטהור יטהר את הטמא! טמא ודאי הוא, ואילו הטהור...? ותיירץ הרבי: האם אפשר להשוות את כוח הטהרה לכוח הטומאה? והרי הטמא להגיע לשלימות של טהרה אינו טהור בשלימות, שהרי אי אפשר לעולם לפיכך גובר תמיד כוחה של הטומאה. ויאים הדברים למי שאמרם. מה שצריך להוסיף הוא שהקב"ה העניק לאדם את הזכות ואת האפשרות להגביר טהרה על טהרתו, וככל שיתאמץ האדם יותר ויותר להיטהר ולהתקדש, כך יעלה בידו להעצים את טהרתו וקדושתו. והכל תלוי בכוח הרצון, ובכוחה של השאיפה להתקרב אל מקור הקדושה, השי"ת. כמעט ואין דבר בעולם שאי אפשר להשיגו בכוח הרצון. גם תפקידים ומשימות כאלו, שנראים לנו כאבודים מראש, ניתן להגשימם, אם רק נרצה בכך.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "ברכי נפשי"

ושמרתם את משמרת ה' (ח.לה)

אהרון ובניו הצטוו לשבת פתח אוהל מועד שבעה ימים, ולשמור את משמרת ה'. פירש הרב "מי מנוחות" זצ"ל, שהוא מלשון "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לז.יא), שפירש שם רש"י שיעקב אבינו היה שומר, ממתין ומצפה מתי יתקיים חלומו של יוסף. אף כאן ישבו אהרון ובניו ושמרו משמרת ה'. כלומר, המתינו וציפו וייחלו לכך, שהקדוש ברוך הוא יפנה אליהם, וישרה שכינתו במעשה ידיהם! כי כאשר אנו פונים אל הקדוש ברוך הוא, פונה הוא אלינו. כאשר אנו מייחלים ומצפים לו, הוא משיב לנו באותה מטבע, וממקומו הוא פונה ברחמיו לעמו!

ספר "מעייני השבוע"

הלכה: דין תערוכת חמץ

חמץ שנתעפש או נסרח קודם זמן איסורו, ונפסל מאכילת הכלב, או שחרכו ושרפו באש עד שנפסל מאכילת הכלב, מותר לקיימו וליהנות ממנו בפסח. לפיכך מותר לכתוב בחול המועד פסח בדיו אף אם ידוע שנתבשל עם שכר שעורים, וכן מותר להשתמש בספירט מפוגל להסקת מכונת בישולפרימוס, ובלבד שיקנה אותו קודם פסח, כדי שיהיה בטוח שנפסל מאכילת הכלב קודם זמן איסור החמץ. וכן מותר לצחצה נעליו בחול המועד פסח במשחת נעלים אף אם יודע שיש בה תערוכת חמץ, אך יקנה אותה קודם פסח. וכן מותר ללבוש כובעים שמדביקים אותם בבצק מבפנים, הואיל ונפסל החמץ מאכילת הכלב קודם זמן איסור החמץ.

ספר חזון עובדיה פסח

פתגם: האמונה אינה מבטלת את הקושי, אך נותנת כוח לעבוד דרכו. פתגם חסידי

חקירה: חמץ: בפסח הכל מצווים עליו לבעור

מדין תשביתו, שתשביתו חל על כל אדם מישראל, או מדין אפרושי מאיסורא, תשביתו הוא רק על הבעלים. (חידושי ר' שמואל פסחים עמוד קלח) **"קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: ניכר בכיסו

בפרוס הפסח נכנס רבי איזיל אצל אחד מעשירי העיר, להתרימו למעות חיטים, אך הלה השיב פניו ריקם ולא נתן מאומה. אותו שעה היה העשיר בודק בכיסו, לנקותם מפירווי חמץ, כדת וכדין, נענה רבי איזיל ואמר לו: לחינם אתה טורח, אינך חייב כלל לבדוק את כיסך. מדוע? נעלב העשיר, וכי דין זה אינו חל עלי כמו כל יהודי? הלא זה עתה הוכחת, השיב לו רבי איזיל, כי אינך יהודי אלא עד הכיס.

ספר "חד וחלק" חלק א' שבת שלום, פסח כשר ושמח

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סיון אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה בריכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, ג'יא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסיים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אגנדה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מול ארסה בת גבי זוגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

